

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Vaststelling Ontwerp Beheerplan Nieuwkoopse Plassen & De Haeck 2025-2031

Geachte Statenleden,

Hierbij informeren Gedeputeerde Staten uw Staten over het vastgestelde ontwerp Natura 2000-beheerplan Nieuwkoopse Plassen & De Haeck 2025-2031. In het Natura 2000-beheerplan is uitgewerkt hoe de Natura 2000-doelen, zoals geformuleerd in het Aanwijzingsbesluit¹, er op dat moment voor staan, en welke maatregelen de komende zes jaar worden uitgevoerd (in het gebied) om de doelen te behalen.

Dit Natura 2000-beheerplan is één van de Natura 2000-beheerplannen die dit jaar worden geactualiseerd. Recent heeft u het Natura 2000-beheerplan van Coepelduynen ontvangen. Later dit jaar worden nog de beheerplannen voor de volgende gebieden verwacht:

- Oudeland van Strijen;
- Donkse Laagten;
- Duinen Goeree & Kwade Hoek;
- Meijendel & Berkheide;
- De Wilck;
- Westduinpark & Wapendal;
- Solleveld & Kapittelduinen, en;
- Boezems Kinderdijk.

Gebiedsbeschrijving

Nieuwkoopse Plassen & De Haeck is een bijzonder natuurgebied en als Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied aangewezen. Het natuurgebied is één van de belangrijkste gebieden van Nederland voor de habitattypen Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, Vochtige heiden (laagveengebied), Blauwgraslanden, Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) en Hoogveenbossen. Het is zelfs één van de drie gebieden met de grootste oppervlakte Vochtige heiden (laagveengebied), Blauwgraslanden en Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) in Nederland. Dit betekent dat dit gebied stikstofgevoelig is.

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2025-11198.html>

Nieuwkoopse Plassen & De Haeck is vrijwel geheel aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Uitzondering vormt het gebied Schraallanden langs de Meije (gelegen in provincie Utrecht), dat alleen is aangewezen als Habitatrichtlijngebied. Het gehele gebied heeft een oppervlak van 2008 ha en maakt deel uit van het Hollands-Utrechts laagveengebied dat is ontstaan na afgraving van een deel van het veen. Binnen het gebied is een opeenvolging van verschillende stadia van verlanding aanwezig vanuit open water met kranswiervegetaties, een moerasgebied met rietkraggen, (schraal)graslanden, overgangsveen, moerasheide, legakkers, petgaten en broekbos. In deelgebied Schraallanden langs de Meije komt nog een relatief groot oppervlak blauwgrasland voor.

De Meijegraslanden, gelegen ten zuiden van het Plassen- en moerasgebied, bestaan inmiddels voor ongeveer de helft uit natuurgrasland, wat voor een deel gehooïd wordt (mede om de mestbelasting uit het agrarische verleden te doen afnemen, maar ook om verruiging tegen te gaan) en deels extensief beweïd wordt voor fauna (waaronder Noordse woelmuis). De overige percelen bestaan uit regulier gebruikte agrarische percelen. Vorig jaar is het NNN-realisatieproject in de Meijegraslanden afgerond ([Meijegraslanden - Veenweiden Gouwe Wiericke](#)). In Polder Westveen (2025-2027; [Westveen 1 - Veenweiden Gouwe Wiericke](#)) en rondom de Schraallanden langs de Meije ([Schraallanden langs de Meije | provincie Utrecht](#)) worden de komende jaren ook nog NNN-realisatieprojecten uitgevoerd.

Totstandkoming beheerplan

Het beheerplan is bepalend voor de inrichting en het beheer van het gebied voor een periode van 6 jaar en richtinggevend voor de periode daarna. Bij het opstellen van het beheerplan is nauw samengewerkt met een groot aantal gebiedspartijen, waaronder vertegenwoordigers van terreinbeheerders en -eigenaren, waterschappen, omliggende gemeenten en vertegenwoordigers van gebruikers (vissers, rietsnijders, recreanten, agrariërs, overige ondernemers etc.). Gezamenlijk is gekeken welke maatregelen er het beste genomen kunnen worden in het gebied en gezorgd voor draagvlak voor het uitvoeren van deze maatregelen. Het advies van de Ecologische Autoriteit op de Natuurdoelanalyses is verwerkt in het nieuwe beheerplan, zoals aangegeven in het plan van aanpak dat op 11 april 2024 naar uw Staten is gestuurd (PZH-2024-851131927).

Uitkomsten beheerplan

Afgelopen jaren zijn er heel veel maatregelen uitgevoerd in het gebied, waaronder KRW-maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren, aangepast beheer en inrichtingsmaatregelen (o.a. petgaten graven, plaggen voor trilveen). Deze maatregelen hebben geleid tot een flinke verbetering van de waterkwaliteit in grote delen van het gebied en gunstige omstandigheden voor de ontwikkeling van de beoogde natuurdoelen. Voor de daadwerkelijke ontwikkeling van de gewenste natuurdoelen is vaak nog meer tijd nodig (enkele tot enkele tientallen jaren), maar de eerste ontwikkelingen lijken positief. Uit de evaluatie van het vorige beheerplan is gebleken dat vrijwel alle maatregelen uit dat beheerplan zijn uitgevoerd. Sommige maatregelen hebben zelfs al tot een zeer positief resultaat geleid. Door aangepast beheer van rietlanden is het oppervlak van het habitattypen veenmosrietland flink toegenomen. Ook de habitattypen vochtige heide en ruigten en zomen zijn in oppervlak toegenomen. Broedvogels purperreiger, snor en zwartkopmeeuw zijn in aantal toegenomen.

Helaas is de staat van instandhouding van een aantal doelen achteruitgegaan. Trilvenen, blauwgraslanden, hoogveenbos, watervegetaties (incl. daarvan afhankelijke soorten), zwarte stern,

noordse woelmuis, meervleermuis en groenknolorchis zijn om verschillende redenen in oppervlak of aantal afgenomen. De belangrijkste oorzaken zijn (lokale) waterkwaliteit (watervegetaties, trilvenen, groenknolorchis), te hoge stikstofdepositie en de bijbehorende verzuring en vermesting (trilvenen, blauwgrasland, groenknolorchis), verdroging (blauwgrasland), achteruitgang van geschikt leefgebied (zwarte stern, noordse woelmuis) en aanwezigheid van exoten (hoogveenbos, watervegetaties). In het beheerplan zijn daarom maatregelen opgenomen om deze knelpunten te verminderen. Deze maatregelen zijn met name gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit door isolatie van delen met een minder goede waterkwaliteit, verminderen hoeveelheid inlaatwater en vergroten van de buffercapaciteit (tegen verzuring), het uitbreiden van geschikt leefgebied door beheer- en inrichtingsmaatregelen en het beheersen van exoten zoals appelbes en rivierkreeften. Een deel van de maatregelen is al in de vorige beheerplanperiode in gang gezet, zoals NNN-realiseatie in Westveen, Meijegraslanden en de Schraallanden langs de Meije.

Sommige maatregelen zijn nog niet in dit beheerplan opgenomen. Deze maatregelen zijn belangrijk voor het halen van de doelen. Het gaat dan bijvoorbeeld om maatregelen gericht op drukfactoren buiten het Natura 2000-gebied, het aanpassen van onderbemalingen in de Meijegraslanden of het vergroten van de natuurwaarde op agrarische percelen binnen het Natura 2000-gebied. Deze maatregelen worden verder uitgewerkt in het gebiedsproces van het ZHPLG, in samenwerking met onze gebiedspartners. Om gezamenlijk tot een goede en zorgvuldige invulling hiervan te komen, en daarin naast stikstof ook de opgaven ten aanzien van klimaat, bodemdaling en water te betrekken, is meer tijd nodig. Deze maatregelen kunnen worden vastgelegd in de ZHPLG-gebiedsplannen, en in het volgende beheerplan opgenomen. Indien nodig kan het beheerplan ook tussentijds worden aangepast.

Monitoring en onderzoek

Door middel van onderzoek en monitoring houdt de provincie de ontwikkelingen in de gaten en zal bij de herziening van dit beheerplan (en zo nodig eerder) worden bepaald of bijsturing nodig is. Uit de natuurdoelanalyses en de adviezen van de Ecologische Autoriteit is naar voren gekomen dat de monitoring van de Natura 2000-doelen verbeterd moet worden. In dit beheerplan zijn daarvoor concrete voorstellen opgenomen, waaronder aanvullende meetpunten voor waterkwaliteit.

Huidig gebruik en nieuwe ontwikkelingen:

Het beheerplan geeft duidelijkheid over de ruimte die er is voor bepaalde activiteiten (huidig gebruik) en economische ontwikkelingen. In het beheerplan is getoetst (opgenomen als bijlage van het beheerplan) welke huidige activiteiten zonder vergunning doorgang kunnen vinden omdat deze geen significant negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen. Er zijn verder geen vrijstellingen van de vergunningplicht opgenomen. Het beheerplan vormt (mede) het toetsingskader voor vergunningverlening.

Voor elke nieuwe of veranderende activiteit dient er een voortoets, passende beoordeling of ADC²-toets te zijn opgesteld (artikel 11.21 Bal). In het beheerplan is aangegeven welke activiteiten, op basis

² ADC is een toets voor projecten van groot openbaar belang waarbij significant negatieve effecten op natuurdoelen optreden die worden gecompenseerd. Hierbij moet worden gekeken naar Alternatieven (A), moet er een Dwingende reden van openbaar belang zijn (D) en moet worden gecompenseerd (C).

van de voortoets, zijn vrijgesteld of dat daarvoor een passende beoordeling moet worden uitgevoerd. Deze voortoets is door Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) gecontroleerd en beoordeeld.

De conclusie van de voortoets is dat de meeste bestaande activiteiten (mits ongewijzigd) zonder vergunning voortgezet kunnen worden. Voor een deel van de activiteiten is een nadere toetsing (passende beoordeling) nodig en mogelijk een (natuur)vergunning. De meeste van deze vergunningplichtige activiteiten waren ook al in het vorige beheerplan vergunningplichtig en beschikken reeds over een geldige vergunning. Activiteiten die nog geen geldige vergunning hebben, moeten door de initiatiefnemer worden getoetst om te bepalen of een vergunning nodig is.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen

1. Ontwerp Natura 2000-beheerplan Nieuwkoopse Plassen & De Haeck 2025 – 2031
2. Voortoets huidig gebruik Nieuwkoopse Plassen & De Haeck
3. Namenkaart plassengebied
4. Habitattypenkaarten Nieuwkoopse Plassen & De Haeck